PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Keittiöjätteitä on talviaikaan hyvä viedä vähintään joka toinen päivä kompostiin. **TUOTEPÄÄLLIKKÖ TUOMAS PELTO-HUIKKO, BIOLAN OY**

Kompostikäymälä on hajuton ja pitää ravinteet tallessa

Kompostikäymälään kaadetaan joka käyttökerralla vajaa litra hapahkoa kuiviketta. Silloin käymälä ei haise. Säiliötä tyhjennettäessä tuntuu pelkkä mullantuoksu.

Tavallinen ulkohuusikin toimii hajuttomasti, jos lauteiden alle pannaan iso vedenpitävä säiliö, vaikkapa muovisaavi. Jokainen käyttäjä kauhoo jätöstensä päälle reilusti kuiviketta. Kun säiliö täyttyy, puoliksi lahonnut käymäläjäte lapioidaan lämpöeristettyihin kompostoreihin.

Runsas kuivitus pitää pienenkin käymälän hajuttomana, mutta jätettä ja puristenestettä täytyy tyhjentää usein. Tämä kompostikäymälä mahtuu metrin levyiseen välikköön. Katolle vievässä tuuletushormissa on sähkötuuletin varmuuden vuoksi.

Käymäläjätteiden kompostoiminen yleistyy. Jos kesämökillä on kuivakäymälä ja pelkkä kantovesi, talouden pesuvedet saa imeyttää suoraan maahan.

Vaikka kiinteistössä olisi vesijohto, pieni ja halpa biologinen suodatin kelpaa harmaille vesille. Harmaissa vesissä on lähinnä ruuantähteitä ja pesuaineita.

Vesivessa vaatii paljon kalliimmat puhdistuslaitteet.

Ravinteet helposti hyötykäyttöön

Kompostikäymälässä ulosteet ja virtsa imeytetään kuivikeaineisiin.

Seos saa lahota mullaksi. Ravinteet pysyvät tallella. Pahaa hajuakaan ei synny.

Vanhanajan huussien tyrmäävä ammoniakinhaju johtui siitä, että huusseihin levitettiin kalkkia. Emäksinen kalkki vähentää kärpäsiä, mutta saa ammoniakin haihtumaan virtsasta.

Käymälän kuivikkeessa voi olla sahanpurua tai puun kuorta kuohkeuttajana. Lisänä voi käyttää kuivia syyslehtiä tai vaikka olkipellettejä. Nestettä imemään tarvitaan kolmasosa hapanta turvetta.

Lahoaminen vaatii happea. Lahotessa vapautuva vesihöyry ja hiilidioksidi tuuletetaan ulos.

Kompostorin alaosassa pitääkin olla ilmanottoaukko. Astian yläosasta johdetaan tuuletusputki.

Tuuletus toimii, kun putki ulottuu rakennuksen harjan yli.

Iso säiliö on huoleton mutta vaatii tilaa

Esimerkiksi ruotsalaisella Clivus Multrumilla sekä Kekkilällä on kompostikäymälämalleja, joissa on noin tuhannen litran säiliö.

Iso säiliö pysyy tasaisen kosteana. Jäte lahoaa nopeasti. Tyhjennys tehdään ehkä kerran vuodessa.

Vieläkin isompia säiliötä on. Jos säiliö ei mahdu lämpimiin tiloihin, sen pitää olla lämpöeristetty.

Monissa malleissa on turhan pieni tyhjennysluukku. Käytännöllisintä on, jos säiliön saa ulkoseinän kautta auki. Tyhjennyksen voi tehdä suoraan kottikärryihin.

Jos talossa on matala kivijalka, tarvitaan erillinen kuisti käymälää varten.

Ravinteikas virtsa talteen

Korkea ja kapea säiliö, kuten Kekkilän ja Biolanin kompostikäymälöissä, auttaa virtsaa imeytymään tasaisesti kompostimassaan.

Pienessä säiliössä osa virtsasta valuu kompostin läpi. Suotoneste kootaan erilliseen säiliöön. Nestesäiliö ei saa päästä jäätymään, ettei se halkea.

Suotoneste on ravinteikasta. Sen voi kaataa talousjätekompostiin.

Pieni kompostori kaipaa säännöllistä huoltoa

Moni käymäläkompostorimalli vetää alle kolmesataa litraa jätettä. Säiliö tarvitsee erittäin hyvän lämpöeristyksen, jos se on ulkona.

Kompostin pieneliöt tarvitsevat jatkuvasti ravintoa. Käymäläjätteen lisäksi kompostia lämmittämään voi lisätä talousjätteitä.

”Keittiöjätteitä on talviaikaan hyvä viedä vähintään joka toinen päivä kompostiin”, neuvoo Biolan Oy:n tuotepäällikkö **Tuomas Pelto-Huikko** .

”Säiliöstä on hyvä tyhjentää jo jäähtynyttä jätettä pois talven mittaan. Kerralla poistetaan korkeintaan kolmasosa jätteestä.”

MARKKU VUORIKARI

Kompostikäymälässä tulee käytetyksi kuiviketta tarpeeksi paljon, jos kuivikeastia ja kauha ovat riittävän suuret.

» Linjana on, että käytettäisiin kuoriketta ja turvetta sisältäviä kuivikkeita, ne imevät paremmin nestettä ja estävät hajua.«

TAPANI ESKOLA

Jos säiliö jäätyy, lahoaminen käynnistyy uudelleen, kun lämpötila nousee.

Jos säiliössä on tilaa, voi odottaa kevään tuloa. Jos tilasta on pulaa, voi turvautua kuumavesipulloihin. Suoraan kompostiin ei pidä kaataa vettä, ettei jäte kastu liikaa.

”Kuumalla vedellä täytetyn kymmenen litran kanisterin voi pannan kompostin kannen alle”, Pelto-Huikko ehdottaa.

”Kanisteriin vaihdetaan kuumaa vettä muutaman kerran, kunnes jätemassa alkaa lämmetä”.

Kun kompostissa on käymäläjätettä, jätteen annetaan seistä peitetyssä kasassa tai toisessa kompostissa vielä talven yli. Kasan jäätyessä viimeisetkin suolistobakteerit kuolevat.

Lopputuote kelpaa vaikka puutarhan koristekasveille tai perunalle.

REA PELTOLA

Talousjätteiden päälle kaadetaan reilusti kuiviketta. Kun jätteet peitetään kunnolla, lahoaminen tapahtuu tasaisesti ja hajuttomasti.

Lisää kuiviketta kansallispuistojen käymälöihin?

Metsähallituksen hallinnoimien kansallispuistojen kuivakäymälät ovat hyvää palvelua retkeilijöille.

”Käymälöitä on kaikkiaan 2 600”, kertoo Metsähallituksen erikoissuunnittelija **Tapani Eskola**.

”Pyrimme siihen, että jäte kompostoituisi jo käymäläkompostorin säiliössä. Siellä, missä on paljon käyttöä, täysi säiliö vaihdetaan ja jätetään kompostoitumaan.”

Osassa käymälöitä on kuitenkin hajuongelma. Pienessä sahanpurusäiliössä on soma kauha, seinällä olevassa ohjeessa kehotetaan ripottelemaan kuiviketta jätösten päälle.

Suurella kauhalla

Se ei selvästikään riitä. Virtsa ei imeydy kuivikkeeseen, ja ammoniakki haihtuu ilmaan.

Loiskuvan märkää säilötä on myös hankala tyhjentää.

Tarvittaisiin reilusti isompi kuivikesäiliö, iso kauha ja paremmin nestettä imevä hapan kuivike.

”Käymälöiden hoidosta vastaavat ovat valittaneet, että kuiviketta kuluu liikaa”, Eskola kertoo.

”Sinne saa olla kaiken aikaa viemässä uusia säkkejä.”

”Linjana on, että käytettäisiin kuoriketta ja turvetta sisältäviä kuivikkeita, ne imevät paremmin nestettä ja estävät hajua”, Eskola toteaa.

”Joissakin kohteissa virtsaa tulee niin paljon, että se pitäisi ottaa talteen eri säiliöön.”

REA PELTOLA

RAVIT

Kierros 41 Toto65

1. LÄHTÖ Ryhmäajo 1609 m Helsinki

1	The Life (SE)/Hannu Lindström	1609	13,6a	18 880	4/14,5a	7/16,0a	5/15,6a	5/14,8a
2	Hit Avalanche* (SE)/Antti Teivainen	‘‘	13,5a	16 729	-a hpl	10/17,2a	7/15,9a	8/15,1a
3	Bite The Bullet/Iikka Nurmonen	‘‘	12,9a	22 760	1/16,2a	1/12,9a	4/15,5	1/13,6a
4	Maika’s Nightrun/Tapio Perttunen	‘‘	13,7a	19 470	8/16,3a	3/15,3a	8/15,9a	4/14,9a
5	Absolute Ruler/Harri Koivunen	‘‘	12,5a	27 210	10/16,0a	10/14,0a	1/13,4a	T 4.10.
6	Ablaze Jam/Kauko Ketola	‘‘	14,5a	17 985	2/16,7a	8/16,1a	3/16,6a	Tk 5.10.
7	Fager (SE)/Ville Tonttila	‘‘	15,3a	22 220	8/17,6a	5/16,9a	2/16,7a	5/15,6a
8	Arctic Shot/Hannu-Pekka Korpi	‘‘	12,8a	26 775	7/14,9a	5/13,7a	4/15,0a	Tk 5.10.
9	Keep It Cool/Arto Laaksonen	‘‘	13,5a	27 195	4/13,5a	12/15,2a	9/17,4a	6/17,3a
10	Biodiesel/Matti Nisonen	‘‘	12,7a	21 720	3/13,8a	6/16,8a	5/13,3a	1/16,3a
11	Global Option (SE)/Erkki-Pekka Mäkinen	‘‘	13,3a	21 906	4/13,3a	4/14,4a	2/16,0a	5/14,6a
12	Tamila Pearl (SE)/Mika Forss	‘‘	12,1a	25 577	-a hpl	9/16,0a	6/17,1a	1/13,8a

2. LÄHTÖ Ryhmäajo 2100 m Helsinki

1	Go Lucky Fellow/Jukka Torvinen	2100	16,0a	1 925	3/16,5a	5/16,0a	5/17,0	7/18,2a
2	Sundancer Icon/Mikael Kopola	‘‘	15,2a	2 820	11/20,5	1/15,2a	10/18,6a	2/17,7a
3	Hannes Iver/Nina Skinnari	‘‘	16,5a	3 065	5/18,5	3/18,2a	8/20,0a	11/20,9
4	Vingella Wang/Jukka Lahtinen	‘‘	14,6a	3 300	8/17,2a	3/16,1a	2/16,6a	9/15,4a
5	Shut The Gate/Olli Koivunen	‘‘	16,6a	2 700	7/17,9ax	1/16,6a	8/17,8a	3/18,4a
6	Bamse Norr/Hannu Torvinen	‘‘	18,6a	2 090	-a hpl	hlo9/16,6a	9/18,6a	5/17,0
7	Disturb Vicky/Taneli Säde	‘‘	15,6a	3 205	5/18,9a	2/15,6a	4/16,6a	9/17,7x
8	Hogwarts Express/Toni Ripatti	‘‘	16,8a	3 480	4/17,3a	4/16,8a	8/18,0a	1/17,7a
9	Gabriella Sunsign/Mikko Valtonen	‘‘	17,5a	3 210	1/17,6a	7/19,9ax	8/17,5a	11/20,9ax
10	Nelilyn Raptor/Joni-Petteri Irri	‘‘	16,9a	1 900	8/16,9a	-a hpl	8/18,3	2/17,5a
11	Black Widow/Antti Ruokonen	‘‘	17,0a	2 010	6/18,8	6/17,8a	3/18,9	8/19,1a
12	Malabar Di Rani/Iikka Nurmonen	‘‘	16,2a	3 160	2/17,6a	8/17,6a	12/18,8ax	2/18,3a

3. LÄHTÖ Ryhmäajo 2100 m Helsinki

1	Annie Bell/Mikko Niemistö	2100	15,5a	7 990	1/15,5a	2/16,4a	6/16,2a	9/16,2ax
2	Vici K.A. /Toivo Niemi	‘‘	15,3a	10 770	2/16,9a	7/15,3a	5/16,5a	Tk 5.10.
3	Ettan/Panu Ahonen	‘‘	13,9a	10 550	1/17,3	10/15,9	1/15,0a	1/15,5a
4	Olive Smith/Kari Rosimo	‘‘	14,9a	8 300	7/15,0a	10/17,2a	3/14,9a	6/14,9a
5	Toffee Caramel/Harri Koivunen	‘‘	15,0a	7 500	6/17,4ax	10/15,6a	2/15,2a	8/17,2a
6	East Coast Emma/Matti Nisonen	‘‘	14,8a	11 120	-a hpl	3/14,8a	4/17,3a	-a k
7	Fable Paxx/Mika Forss	‘‘	15,3a	8 575	8/17,1a	4/16,5a	3/17,2a	6/16,8a
8	Ladies First/Hannu Torvinen	‘‘	14,3a	8 200	6/14,3a	8/17,4a	-a hpl	10/14,7a
9	Madde Palema (SE)/Jukka Torvinen	‘‘	14,9a	8 190	6/16,1a	9/17,3a	-a hpl	hpl
10	Unlimited Kemp/Ari Moilanen	‘‘	14,7a	6 405	7/14,7a	1/15,4a	4/17,3a	2/16,9a
11	Ambra Norr/Timo Norri	‘‘	16,0a	8 520	10/20,1	9/17,7a	1/17,5a	8/17,3a
12	Get Going Grace/Ari Hartikainen	‘‘	15,1a	11 355	2/16,8a	4/15,4a	3/15,8a	10/16,0a

4. LÄHTÖ Tasoitusajo 3100 m Helsinki

1	Bleu Nuit/Ivar Holmlund	3100	14,8	9 930	2/14,8	5/14,5a	4/18,8	3/16,5
2	Hot Way/Ari Moilanen	‘‘	17,6	12 160	-a hpl	-a hpl	1/16,0a	1/16,0a
3	Mondegreen/Ari Kela	‘‘	15,3	13 086	1/15,4a	-a hpl	2/15,3	4/16,4
4	Global Offspring (SE)/Juha Utala	‘‘	16,3	11 731	8/17,3a	5/17,2a	7/20,8x	11/17,8
5	French Rhode (SE)/Jouni Törmänen	‘‘	16,7	10 909	6/17,1a	5/15,3a	3/16,5ax	2/16,1a
6	Roberto Max/Premio Fiore	‘‘	17,1	15 680	8/16,0a	7/16,9a	4/18,2	T 4.10.
7	Un Euro (SE)/Risto Väre	‘‘	16,9	14 438	6/20,7	hll	3/18,0	Tk 5.10.
8	Mack Swindler/Malin Kullberg	‘‘	16,5	12 675	2/m18,9	9/19,0a	4/m17,5	6/15,7ax
9	Phaedra Club (IT)/Tommi Kylliäinen	3120	16,3	30 735	-a hpl	6/13,9a	8/17,0a	3/18,6a
10	The Hunk/Esa Holopainen	‘‘	15,3	29 637	7/14,5a	7/15,7a	9/16,7	6/16,7ax
11	Lyric Broline (SE)/Tapio Perttunen	‘‘	16,7	24 962	1/15,1a	1/14,7a	11/15,5a	3/15,5a
12	Wasa Monsterman/Kari Venäläinen	‘‘	16,2	22 485	8/15,2a	5/17,1ax	3/16,8a	9/17,0
13	Frosty Vice/Hannu Torvinen	‘‘	16,1	26 145	7/14,8a	4/17,1	4/15,6a	1/14,4a
14	Photomani/Arto Laaksonen	‘‘	16,2	22 330	5/15,5a	10/18,1	7/16,2	9/14,8a

5. LÄHTÖ Tasoitusajo 3100 m Helsinki

1	Hiskin Heppu/Esa Holopainen	3100	28,1	8 565	3/29,0	7/28,5	1/28,1	10/30,1x
2	Temen Lordi/Harri Koivunen	‘‘	28,5	15 990	-a hpl	hll	9/29,4x	T 4.10.
3	Kerma/Petri Myllymäki	‘‘	28,8	7 990	4/34,0x	5/30,6	-a hll	J 3.10.
4	Haxa/Pertti Puikkonen	‘‘	30,1	7 000	10/30,5ax	2/30,4	8/30,4a	5/28,5a
5	Linella/Marko Heikari	‘‘	28,7	9 320	12/32,0x	2/28,6a	5/28,7a	10/29,3ax
6	Syytinki/Seppo Markkula	3120	27,0	9 335	6/28,1a	7/27,8a	2/27,5a	3/28,2a
7	Tuli-Karkelo/Tapio Kukkonen	3140	26,6	41 840	6/29,1	8/27,5	8/28,1	hll
8	Lentopiki/Risto Tupamäki	‘‘	26,4	29 655	15/31,9x	5/27,9x	6/28,5	T 4.10.
9	Jottei/Hannu Torvinen	3160	25,2	40 890	hpl	1/26,0a	4/25,8	-a hpl
10	Vixen/Iikka Nurmonen	‘‘	25,6	72 570	9/27,0ax	1/27,4	5/25,2a	12/26,5x
11	Setelisottiisi/Teemu Okkolin	‘‘	25,7	42 515	6/25,9ax	5/31,1x	13/29,1	7/27,0x
12	Tuli-Ritari/Mika Forss	‘‘	25,4	58 380	-a hpl	4/28,8	3/27,4ax	3/25,6
13	Aki-Vei/Antti Teivainen	‘‘	25,8	42 775	2/27,8x	1/m29,1x	5/25,8x	Tk 5.10.
14	Irwin/Ari Moilanen	‘‘	25,1	47 415	5/26,7	k	3/25,3	1/25,5a
15	Aino-Ilona/Arto Hammar	3180	24,0	100 505	10/23,5a	5/25,7a	6/26,2	6/29,9a
16	Suikun Rilla/Harri Sulku	3200	23,7	97 999	11/26,8	13/31,3x	7/24,7	T 4.10.

6. LÄHTÖ Ryhmäajo 2100 m Helsinki

1	Vanquish/Hannu Torvinen	2100	13,1a	65 550	6/13,1a	10/15,3	2/15,3a	8/16,5
2	Bullo Citrullo/Mika Forss	‘‘	13,6a	58 669	hlo10/15,9x	8/13,8a	1/15,0a	4/15,7a
3	Valiant Kemp/Esa Holopainen	‘‘	12,8a	82 306	4/13,8a	-a hpl	5/15,4a	1/17,8a
4	BWT Hellion/Hannu-Pekka Korpi	‘‘	11,2a	80 345	7/14,1a	2/12,1a	4/14,0a	8/13,6a
5	Golden Boy S (SE)/Tommi Kylliäinen	‘‘	11,7a	83 635	-a hll	0/m20,3x	hll/m-x	1/14,9a
6	Arctic America/Kari Venäläinen	‘‘	13,2a	74 086	5/15,3a	3/13,8a	5/15,4a	1/14,4a
7	Star Martini/Markku Nieminen	‘‘	12,0a	53 940	1/14,6a	2/15,5a	5/13,4a	1/14,6a
8	Hoboken (SE)/Ari Moilanen	‘‘	13,4a	65 459	6/15,6	1/13,8a	5/13,4ax	5/14,2a
9	Lukas Hall (SE)/Harri Koivunen	‘‘	12,4a	65 352	3/15,2a	2/12,4a	1/14,4a	9/14,4ax
10	Classic St Pat (US)/Erkki-Pekka Mäkinen	‘‘	12,7a	55 563	2/14,6a	6/16,3	2/13,3a	1/12,7a
11	Bulldozer S (SE)/Juha Utala	‘‘	12,6a	79 571	11/16,8	5/13,9a	4/15,8a	2/14,0a
12	Milady Leader/Antti Teivainen	‘‘	12,1a	82 939	8/12,3a	7/15,9a	1/15,5a	4/18,1a

Vixen ei mittaa matkaa

Keskiviikon T65-kierrokselle ei tällä kertaa ole tarjolla yhtään ”kansanvarmaa”, hevosta, jonka voisi suoralta kädeltä nimetä varmaksi voittajaksi. Lähinnä sitä on avauskohteen Bite The Bullet, joka voitti viime viikolla jopa hitusen vaativamman lähdön johtohevosen rinnalta.

Iikka Nurmosen ajamalla Bite The Bulletilla on mailin ryhmäajossa hyvä kolmosradan paikka, ja se on mukana kärkikahinoissa alusta lähtien. Johtoon pääseminen ei ole itsestään selvää, kun eturivissä on monta vauhdikasta avaajaa, mutta Bite The Bullet pystyy pärjäämään yhtä hyvin toisen radan jonosta miltä paikalta tahansa.

Yllätyksen hakijat huomioivat nyt vähemmän peliä keräävän Global Optionin, jolle takarivin paikka ei ole ollenkaan paha. Global Option on kuuma pakkaus, jonka kanssa lähtöauton taakse meneminen on tuottanut kerta toisensa jälkeen vaikeuksia ja voimia on kulunut jo ennen varsinaisen kilpailun käynnistymistä.

Vihjesysteemissä toiseksi varmaksi Bite The Bulletin ohella nousee Vixen. Se osallistuu Sisusarjaan, jonka ennätykseen perustuva sarjamääritys on ikäluokkakisoissa menestyneelle oriille suosiollinen.

Vixenin ohjissa nähdään Bite The Bulletin tavoin **Iikka Nurmonen**, joka ajoi Vixenin edellisen voiton elokuun alkupuolella. Takana oli tuolloin selvästi tämänkertaista pidempi tauko ja matkana sama kolme kilometriä kuin nyt.

Välissä tuli kaksi heikompaa sijoitusta, mutta Vixen ei ollut niissäkään kilpailuissa huono. Lähdöt olivat vaan selvästi kovempitasoisia, eikä Vixen saanut kierrosta lyhyemmällä matkalla kunnon loikkaria silmään. Viime kerralla tuli kaiken lisäksi laukka noususta loppusuoran alussa.

Keskimmäiset kohteet selvitetään lisäksi pienillä merkkimäärillä, mutta kahteen muuhun lähtöön tulee reilusti tavaraa. Yllätystä haetaan alhaisella sarjamääritykseellä ajettavaan Oppilasmeetingin lähtöön sekä päätöskohteeseen, jossa BWT Hellionilla on monta erittäin hyvää haastajaa.

Kesällä lupaavasti kulkenut Annie Bell ei riittänyt Tammakriteriumin finaalissa kärkisijoille, kun EL Catwalk pisteli päätöspuolikkaan kympin kyytiä. Seuraavassa kilpailussa tuli alkumatkasta laukka, ja kuun lopussa yksi startti jäi väliin itse aiheutettujen lähdönuusintojen takia.

Annie Bell on kolmannen kohteen kiinnostavin pelihevonen, mutta voittoisasti mennyt Ettan ja vauhdikas Unlimited Kemp mahtuvat myös mukaan systeemiin.

Lämminveristen pitkän matkan tasoituksesta kupongille tulevat paalun Hot Way sekä takamatkalta aloittava Frosty Vice. Kumpikin on aloittanut uusista käsistä komealla tavalla. Hot Way on voittanut molemmat starttinsa. Frosty Vice ei täysin onnistunut vielä ensimmäisellä kerralla, mutta varustemuutoksen jälkeen Kouvolan välistartista tuli ylivoimavoitto huipputuloksella.

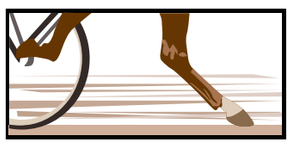

Vihjesysteemi:
1. lähtö: 3 Bite The Bullet (11, 5)
2. lähtö: 2 Sundancer Icon, 4 Vingella Wang, 9 Gabriella Sunsign, 10 Nelilyn Raptor, 5 Shut The Gate, 7 Disturb Vicky, 12 Malabar di Rani, 8 Hogwarts Express, 1 Go Lucky Fellow (11, 6)
3. lähtö: 1 Annie Bell, 3 Ettan, 10 Unlimited Kemp (2, 5)
4. lähtö: 2 Hot Way, 13 Frosty Vice (1, 11)
5. lähtö: 10 Vixen (12, 14)
6. lähtö: 4 BWT Hellion, 6 Arctic America, 7 Star Martini, 8 Hoboken, 9 Lukas Hall, Valiant Kemp, 2 Bullo Citrullo (10, 5)

1 x 9 x 3 x 2 x 1 x 7 = 378 riviä = 37,80 euroa

TERO SIPAKKO

» Yllätyksen hakijat huomioivat nyt vähemmän peliä keräävän Global Optionin, jolle takarivin paikka ei ole ollenkaan paha.

» Annie Bell on kolmannen kohteen kiinnostavin pelihevonen.